

Monikielisissä toimitustiimeissä syntyy juttuja, joita kukaan ei voisi tehdä yksin

Vuoden 2022 vuorovaikutusteko -kunniamaininta

Anne Leppäjärvi & Reetta Nousiainen

Viittausohje:

Leppäjärvi, A. & Nousiainen, R. (2022). Monikielisissä toimitustiimeissä syntyy juttuja, joita kukaan ei voisi tehdä yksin. Vuoden 2022 vuorovaikutusteko -kunniamaininta. *Prologi – Viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti*, 18(1), 84–86. <https://doi.org/10.33352/prlg.122391>

To cite this article:

Leppäjärvi, A. & Nousiainen, R. (2022). Monikielisissä toimitustiimeissä syntyy juttuja, joita kukaan ei voisi tehdä yksin. Vuoden 2022 vuorovaikutusteko -kunniamaininta [Multilingual editorial team covers topics that no one could find on their own]. *Prologi – Journal of Communication and Social Interaction*, 18(1), 84–86. <https://doi.org/10.33352/prlg.122391>

Prologi

– Viestinnän ja vuorovaikutuksen
tieteellinen aikakauslehti

journal.fi/prologi/

ruotsiksi: Prologi – Tidskrift för Kommunikation och Social Interaktion
englanniksi: Prologi – Journal of Communication and Social Interaction

Julkaisija: Prologos ry.

Avoin julkaisu / Open Access
ISSN 2342-3684 / verkko

Puheenvuoro

Prologi, 18(1)

84–86

<https://doi.org/10.33352/prlg.122391>

Monikielisissä toimitustiimeissä syntyy juttuja, joita kukaan ei voisi tehdä yksin

Vuoden 2022 vuorovaikutusteko -kunniamaininta

Anne Leppäjärvi

journalismin koulutuksen tutkintojohtaja
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
anne.leppajarvi@haaga-helia.fi

Reetta Nousiainen

journalismin lehtori
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
reetta.nousiainen@haaga-helia.fi

ASIASANAT: Journalismi, osallisuus, maahanmuutto, monikielisyys, tiimityö, yhteistiimimalli

Journalismilla on erityinen rooli demokraattisessa yhteiskunnassa. Se ymmärretään neljäntenä valtiomahtina, jonka tehtävänä on valvoa päättäjiä, hallintoa ja oikeuslaitosta. Journalismi kuitenkin myös rakentaa valinnoillaan todellisuutta: työprosessin erilaiset vaiheet määrittävät, mitkä aiheet ja keiden näkökulmat tulevat kuulluiksi sekä miten yksilöt ja yhteisöt näkevät yhtäältä toistensa, toisaalta oman roolinsa yhteiskunnassa. Mediasisällön määrän rajusta kasvusta huolimatta journalismi on edelleen erityinen väylä kansalaisille olla vuorovaikutuksessa laajemman yhteisön kanssa, saada asialleen uskottavuutta ja äänensä kuuluviin.

Suomessa on käynnissä valtava demografinen muutos. Tilastokeskuksen tämänhetkisen ennusteen mukaan vuonna 2040 koko Suomessa asuu miljoona muuta kuin virallisia kieliämme äidinkielenään puhuvaa. Ja näinhän juuri haluammekin tapahtuvan: Suomen strategia selvitä toisesta demografisesta muutoksestaan eli nuorten ikäluokkien pienenemisestä on nimenomaan houkutelua maahan uusia, ulkomaalais-syntyisiä työikäisiä ja opiskelijoita.

Journalismilla on merkittävä rooli siinä, miten näiden eri syistä Suomeen muuttavien ihmisten tarinat tulevat kerrotuiksi ja miten he integroituvat uuteen yhteiskuntaan. Kysymys on

sosiaalisesti kestävä kehityksen tavoitteiden tukemisesta: diversiteetistä, inklusiosta ja yhdenvertaisuudesta.

Kaikessa tässä nimenomaan keskinäisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen ja tukeminen on aivan keskeistä. Yhteiskunnan erilaisten sosiaalisten ryhmien vuorovaikutusta tukee kokemukseni mukaan parhaiten faktapohjainen tieto ja omasta näkökulmasta poikkeavien ajatusten takana olevan ajattelun avaaminen.

Mahdollisuuksia esteiden sijaan

Vuoden 2020 lopulla Reuters Institute teetti toimituksille laajan kansainvälisen kyselyn, jossa toimituksen johtohenkilöiltä - myös suomalaisilta - kysyttiin heidän asenteitaan monimuotoisuuteen. Kävi ilmi, että päätoimittajat haluavat palkata erilaisista taustoista tulevia toimittajia ja kaikkein tärkeimpänä he kokevat nimenomaan etnisen monimuotoisuuden lisäämisen. Sitä piti tärkeimpänä 42 prosenttia vastaajista. Käytännön toimia on kuitenkin vielä vähän.

Tätä ongelmaa osaltaan ratkaisemaan olemme Haaga-Helia ammattikorkeakoulun journalismin koulutuksessa järjestäneet nyt jo kaksi koulutustoteutusta nimenomaan ulkomaalaistaustaisille journalisteille. Tähän mennessä koulutuksiimme on osallistunut 34 toimittajaa 14 maasta. He ovat olleet jo alansa ammattilaisia, mutta eivät vielä ole työllistyneet omalle alalleen uudessa kotimaassaan. Kolmannen koulutuksen haku avautuu joulukuussa 2022.

Aivan erityinen kehittämisen kohde kaikissa koulutuksissamme on ollut monikielinen yhteistiimimalli. Suomalaisentyiset tutkinto-opiskelijat ja ulkomaalaistaustaiset journalistit ovat muodostaneet toimitustiimejä, joiden

yhteistyön tuloksena on syntynyt juttuja, joita kukaan ei voisi yksin tehdä.

Paitsi ulkomaalaistaustaisten journalistiemme osaamat kielet myös heidän verkostonsa tarkoittavat pääsyä sellaisiin näkökulmiin, lähteisiin ja vuorovaikutukseen, joita ei ilman heitä suomalaisissa toimituksissa ole. Heidän osaamisensa yhdistettynä puolestaan suomalaissyntyisten journalismin opiskelijoidemme ymmärrykseen suomalaisesta yleisöstä ja yhteiskunnasta sekä luonnollisesti suomen kielen taito ovat tuottaneet uusia aiheita suomalaiseen journalismiin ja keskusteluun.

On ollut upeaa nähdä, miten koulutukseen osallistuneet journalistit ovat kokeneet tulensa nähdyksi ammattilaisina Suomessa ja päässeet vuorovaikutukseen ammattiin opiskelevien journalistien kanssa. Kun kävimme loppukeskustelun viimeisimmän ryhmämme kanssa, oli hienoa kuulla, miten he nyt näkivät mahdollisuuksia siinä missä ennen oli vain esteitä.

Uuden oppiminen on myös poisoppimista

Journalismin edustavuudella on demokratialle erityinen merkitys: eri ihmisryhmät odottavat, että journalismi tarjoaa välineitä juuri heille tärkeiden aiheiden poliittiselle tarkastelulle. Pettyminen näissä odotuksissa luo epäluottamusta journalismia, mutta myös muita yhteiskunnan instituutioita kohtaan. Pettymys voi näkyä esimerkiksi äänestysaktiivisuudessa: esimerkiksi kuntavaaleissa keväällä 2021 kävi ilmi, että äänestysaktiivisuus on erityisen alhainen niissä kaupunginosissa, joissa asuu paljon maahanmuuttajataustaista väestöä.

Yhteisön näkökulmasta kyse onkin uudella tavalla moninaisen yhteiskuntamme koheesiosta.

On ongelma, jos uusien suomalaisten näkemykset eivät näy suomalaisessa journalismissa tai näkyvät siellä vain hyvin harvoin, lähinnä ongelmien kautta.

Kielitaidon yksipuolisuus toimituksissa vaikuttaa suoraan siihen, ketkä saavat äänensä journalismissa ja keiden asiat tulevat osaksi julkista keskustelua. Journalismimme tulisi tuntua edustavalta, luotettavalta ja haluttavalta myös uusista yleisöistä. Eri selvitysten mukaan ulkomaalaistaustaiset suomalaiset lukevat uutisensa omista verkostoistaan, eivät suomalaisen perinteisen median kautta. Näissä verkostoissa leviää helposti myös dis- ja misinformaatio, viimeksi esimerkiksi levisi ”tieto”, että Venäjä on hyökkäämässä Suomeen.

Yhteistyömalli on periaatteessa yksinkertainen: yhdistetään monikielinen osaajatiimi tekemään yhteistä juttuprojektia. Mutta etenkin aluksi tässä tavassa työskennellä on paljon opittavaa - ja ehkäpä vielä enemmän poisopittavaa. Tällainen on esimerkiksi ajatus siitä, että hyvää kielitaitoa Suomessa olisi vain se, että pystyy toimimaan nimenomaan suomeksi erilaisissa ammattitilanteissa.

Toimituksellisessa prosessissa on työvaiheita, joissa esimerkiksi täydellinen kotimaisten kielten hallinta ei ole tarpeen ja joissa muiden kielten osaamisesta on itse asiassa valtavasti hyötyä. Koulutuksessamme keskeinen ajatus onkin, että kun pyritään muutokseen, uuden oppimisen kohteena eivät voi olla vain ulkomaalaistaustaiset toimittajat, vaan myös suomalaisen työelämän on muututtava. Toivomme, että malliamme voidaan skaalata myös muille aloille.

Koulutuskokonaisuutemme kuuluu toki paljon tiedollista osuutta juuri Suomessa työskentelystä ja uusien välineiden oppimista, mutta niidenkin oppimisen osalta mahdollisuus päästä käymään keskustelua, kysymään, väittämään, oivaltamaan yhdessä, on keskeistä. Vuorovaikutuksen merkityksen ymmärtäminen ja uusien vuorovaikutustapojen kehittäminen on aivan olennaista, jotta ulkomaalaistaustaiset uudet suomalaiset voivat tuntea osallisuutta ja päästä tekemään työtä uudessa kotimaassa.

Yksi koulutuskokonaisuutemme opiskelijoista kiteytti opiskelijoidemme tunteen hyvin: tuntuu, että uudessa maassa kyllä pääsee mukaan, mutta on vaikeampi päästä osaksi. Tämä huomio huutaa myös meidän suomalaissyntyisten vuorovaikutustaitojen kehittämistä.

TITLE AND KEYWORDS IN ENGLISH:

Multilingual editorial team covers topics that no one could find on their own

KEYWORDS: journalism, inclusion, immigration, multilinguality, team work, multilingual team